

GANI JAKUPI

Prensa de postguerra

Kosovo ha començat la llarga nit de la postguerra, després de patir deu anys d'apartheid i una guerra d'extermini. Un dels elements clau d'aquesta renaixença són els mitjans de comunicació. En aquest dossier fem un repàs als principals diaris i setmanaris albanò-kosovesos, i també entrevistem dos dels protagonistes actuals dels mitjans de comunicació de Kosovo. Tant l'un com l'altre coincideixen en la necessitat d'una nova manera de fer dels periodistes per afrontar la reconstrucció del país.

Quan esclata un conflicte uns dels drets que queden més malparats és el de la llibertat d'expressió i el dret a rebre informació. Kosovo ha patit aquesta situació, que de fet no era massa nova, perquè abans de la guerra els mitjans de comunicació albanò-kosovesos feia temps que eren censurats i reprimits per la Sèrbia de Milosevic. Ara que a poc a poc hi torna la pau és el moment de reconstruir el país. I de nou els mitjans de comunicació són clau en aquesta reestructuració.

Amb mitjans escassos, molta voluntat i amb molta pressió política a sobre, la premsa, bàsicament, busca camins diversos per arribar als lectors. Segons l'Administració Internacional, Kosovo té, en el moment de redactar aquest article, vora 1.600.000 habitants. Tenint en compte que una part important d'aquesta població és rural, on la distribució de premsa és poc menys que impossible, i el poder adquisitiu quasi nul, ens trobem amb un nombre de lectors poten-

cial bastant reduït. Si hi afegim que sovint entre aquestes persones existeix el dubte de si comprar-se un diari o una barra de pa, la realitat dels lectors de premsa de Kosovo encara és més dramàtica. Tot i això hi ha cinc diaris (sense comptar-ne un en anglès) i un setmanari (amb vocació de diari) que busquen aquest públic migrat. A part d'aquests periòdics d'informació general i política, també existeix tot un seguit de publicacions especialitzades.

Els kosovesos van entrar a l'hivern amb molta premsa, però és evident que no tots els diaris arribaran a la primavera. El més probable i realista seria que de totes aquestes publicacions en quedessin dues, eventualment tres, les justes per assegurar la pluralitat de les opinions. No obstant això, en un país que acaba de sortir de deu anys d'apartheid coronats per una guerra d'extermini, aquest desplegament de mitjans recorda la necessitat de construir el seu futur a base de diàleg.

El nacionalisme exacerbant, principalment per tot el que el país ha patit durant aquests últims anys, té el camí planer. En canvi, els que volen predicar el màxim d'imparcialitat, siguin o no nacionalistes, han de fer més esforços per convèncer. El problema és que la majoria dels periodistes kosovesos són molt joves, amb poca o cap experiència, i a sobre viuen indecisos entre la seva vocació professional i l'al·licient de les feines molt millor pagades per l'Administració Internacional o qualsevol ONG estrangera. Les ajudes de la comunitat internacional als mitjans kosovesos amb prou feines arriben per cobrir les despeses d'edició, i els salaris, en general, no superen els 300 marcs alemanys el mes (unes 25.000 pessetes). Seria just, però, subratllar que el nivell de la seva feina és superior al de molts dels seus col·legues de l'època comunista, uns temps aquells en què un periodista era tot un funcionari amb unes bones condicions de vida.

Koha Ditore' ('El Temps Diari')

Gran preferit pel públic kosovès i els mitjans de comunicació occidental, aquest diari entra en la postguerra amb l'aura de qui ha acompanyat els refugiats en el seu exili. Els periodistes del Koha Ditore es van organitzar a Macedònia després de la deportació i, gràcies a les ajudes rebudes de Gran Bretanya i França, durant mesos van publicar el diari i el van distribuir de manera gratuïta als camps de refugiats a Kosovo. Amb el temps va arribar també la participació catalana que els va fer possible ampliar la distribució als camps de refugiats d'Albània. Van ser els primers a entrar al Kosovo lliure. El que primer crida l'atenció d'aquest rotatiu és la maquetació agradable. La informació que dona té prestigi i s'inspira en un model d'estil anglès: molts fets i poc o gens d'opinió. En canvi la manca d'experiència es fa patent en les anàlisis i debats.

'Rilindja' ('El Renaixement')

La capçalera d'aquest periòdic inclou la data del primer número: 12 de febrer de 1945. Potser és pel desig de subratllar aquesta llarga tradició que a les seves pàgines preserven la maquetació quasi idèntica a l'anterior a l'ocupació sèrbia, fa deu anys. D'aquesta manera no costa reconèixer el rotatiu, però el resultat són unes pàgines sobre-

carregades i poc atractives, típiques de l'època en què el monopoli deixava l'editor despreocupat dels seus lectors. El seu estil és populista en la presentació, selecció i tractament de la informació.

El seu comodí respecte els altres mitjans és resultat d'un plantejament heretat del passat: una xarxa molt densa de correspon-sals, superior a la que mantenen redaccions més recents. Aquest llast financer el pot cobrir de moment amb una bona xarxa de distribució. A més l'empresa que fa aquest diari, era i pretén tornar a ser una editorial, amb revistes, edició de literatura general i especialitzada (de 1945 a 1990 havia editat 3.200 títols amb una tirada de 13 milions d'exemplars), una ràdio, entre altres projectes.

'Bota sot' ('El Món Avui')

Per destacar de la resta, aquest diari posarà color a les seves pàgines.

Perquè no quedin dubtes, a la capçalera exposa la seva auto-definició: "diari nacional". Periòdic forjat a la diàspora, sempre més sensible a les qüestions nacionals, ara defensa "els seus" i arremet contra "els altres" (que resulten ser molts, des dels serbis, fins a l'Administració Internacional o els albano-kosovesos mancats de "veritable" amor a la Pàtria). Un comportament que la població ressentida per les seves desgràcies recents identifica erròniament amb el coratge (és el diari amb un tiratge que ha experimentat el major creixement en els últims mesos), però que comença a ser rebutjat en veu alta per molts intel·lectuals kosovesos, malgrat que sigui molt impopular avui dia atacar qui professa el patriotisme. El

seu estil de treball és bastant

senzill: quan la informació no és prou alarmant, fa gala d'anàlisi i extrapolacions destinades a mantenir el poble alerta davant els perills reals i suposats. D'altra banda, és quasi l'únic rotatiu que inclou pàgines d'informació internacional.

'Kosova Sot' ('Kosovo Avui')

Aquest és el diari menys implicat políticament. Com a màxim es decanta un mica al centre.

Professionalment és mediocre i caòtic. Per exemple, la seva pàgina quotidiana en anglès no expressa forçosament les opinions exposades a la resta del diari. Les fotos tenen més importància que els textos. El director del periòdic reconeix "algunes imperfeccions" en la feina del seu equip, al·legant que no pot demanar més a qui cobra tan poc. Tot i això vol treure un nou diari íntegrament en anglès.

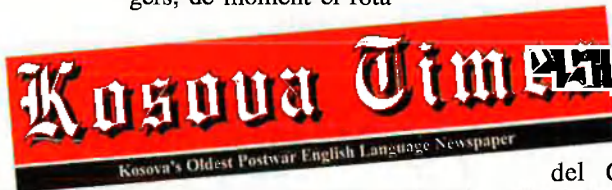
'Dardania Ekspres' ('Prensa de Dardània')

A finals de juny, quan es va completar la retirada de les tropes sèrbies de Kosovo, els periodistes estrangers assetjaven Vetton Surroi i Hashim Thaqi (que aleshores eren, respectivament, director del Koha Ditore i líder de la guerrilla de l'UÇK) per a fer-los una entrevista. En el mateix moment, Bujar Bukoshi, ex-primer ministre del govern de Rugova, invitava els mateixos periodistes a una conferència de premsa que va resultar ser molt íntima. Fart que ningú li fes cas, el polític va decidir muntar el seu propi periòdic. Aquesta és la versió oficial i malintencionada

que circulava a Pristina sobre aquest diari, que ha patit modificacions de capçalera en molt poc temps. És una espècie de tabloide, amb quasi més titulars que informació i que, això sí, dedica una pàgina a temes internacionals. Es dedica a lloar el "president" Rugova i el seu equip, a ignorar el govern "provisional" i el seu primer ministre, Hashim Thaqi, a qui sempre es refereix com a "líder polític de l'ex-UCK".

'Kosova Times' (**'El Temps de Kosovo'**)

La idea d'aquesta publicació prometia molt: fer un diari destinat a la comunitat estrangera, subtítulat "el periòdic més antic de la postguerra kosovesa". L'impacte comercial va ser tan fulgurant que ja n'hi ha d'altres que es volen apuntar al carro. Però, encara que en cada número el seu director faci una crida a tots els partits polítics oferint-los espai per a exposar els seus punts de vista davant els lectors estrangers, de moment el rota-

tiu no compta amb més col·laboració que la d'una secretària. En alguns dies de confusió (o de desesperació?), ha arribat a recórrer a l'"efecte mirall":

repetir el mateix material de pàgina a pàgina! La resta del diari s'omple d'informació provinent dels països "proveïdors" de la KFOR, evidentment en proporció directa amb la seva presència a Kosovo: mentre hi ha notícies quasi comarcals dels EUA, les de països europeus s'amunte-

guen en una pàgina comuna.

'Kosova Law Review' (**'Revista Kosovesa de Dret'**)

Publicació de no massa difusió que advoca pel foment del clima de diàleg a Kosovo. Com el seu nom indica, és una revista professional que ofereix les seves pàgines als debats jurídics sobre diferents punts de vista de la problemàtica kosovesa. És una publicació bilingüe, en albanès i anglès. El seu director, el jurista Blerim Reka (també director del diari *Rilindja* i co-president

del Consell Legislatiu de l'Administració Internacional per a Kosovo, entre altres funcions), considera necessari dur el debat més enllà de les fronteres balcàniques, atès que es tracta

d'un problema amb repercussions que desborden el cas concret del país. Les seves pròpies opinions són totalment independentistes, convençut que aquesta és l'única solució que assegura l'estabilitat duradora a la zona, però invita a la seva revista a exposar-hi totes les posicions sobre la qüestió.

'Zëri' (**'La Veu'**)

Revista d'informació política, progressista, amb vocació d'esdevenir diari. Podria arribar a ser una referència imprescindible per la rigurositat de les seves anàlisis. És l'única redacció que compta amb un equip d'experts de la professió, ex-corresponsals de diverses guerres, intel·lectuals i polítics de

diferents orientacions (entre ells un dels fundadors de la Lliga Democràtica de Kosovo-LDK). Els articulistes de *Zëri* no dubten a criticar el comportament i les opinions dels seus compatriotes. A més, és l'únic mitjà de comunicació albanò-kosovès que s'atreveix a obrir les seves pàgines a cronistes serbis i montenegrins.

Gani Jakupi (Pristina)

Com aconseguir les pel·lícules d'EL TEMPS

Subscriptors:

- Demanant-les per telèfon al 902 13 10 25 (o al 00 34 963 535 100 des de fora de l'Estat espanyol)

No subscriptors:

- Demanant-les al quiosc
- O bé retallant aquest anunci i enviant-lo a EL TEMPS (Av. Baró de Càrcer, 40. 46001 València) amb les vostres dades (nom, adreça i telèfon)

Preu: 800 ptes. per video + 375 ptes. de despeses de lliurament

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Consell de Mallorca
Cultura i patrimoni

LAUREN
VIDEO HOGAR

EL TEMPS
15